

3. Говорушко Т.А. Страхові послуги: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури. 2005. 400 с.

4. Батищева Т. Страховой рынок - новые правила игры. URL: [http:// www.insur/kz/index](http://www.insur/kz/index) (дата звернення: 27.10.2018).

5. Страховий ринок України. *Інформаційно - аналітичний довідник*. К.: ПП «Поліграфічні послуги». 2016. 319 с.

**Пірог Валерія Олександрівна**

ст. гр. ФМНВ-21, ТНЕУ

*Науковий керівник – к.е.н., доцент Горин В.П.*

## **ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

Із часів набуття Україною незалежності було розпочато процес формування та розвитку відповідної фінансової системи держави з однією із ключових ланок – місцевими фінансами. Досить тривалий час цьому питанню не приділялось належної уваги, тому саме у своєму розвитку та формуванні місцеві фінанси пройшли досить складний та тривалий шлях. Основу місцевих фінансів становлять місцеві бюджети, за допомогою яких органи місцевого самоврядування мають змогу забезпечити відповідний соціально-економічний розвиток регіону та рівень життя населення. Забезпечення відповідного формування та розвитку місцевих фінансів можливе лише в результаті проведення відповідного реформування системи оподаткування та створення нової інституційної моделі функціонування органів місцевого самоврядування, яка би сприяла їх ефективному функціонуванню та підвищила рівень самостійності відповідальності щодо формування, розподілу та використання місцевих фінансів.

Вважаємо за потрібне провести порівняльний аналіз практик здійснення бюджетної децентралізації у країнах, котрі характеризуються високим рівнем фіскальної автономії. Економіка цих країн є еталоном сталого розвитку на ґрунті бюджетної (фіскальної) децентралізації.

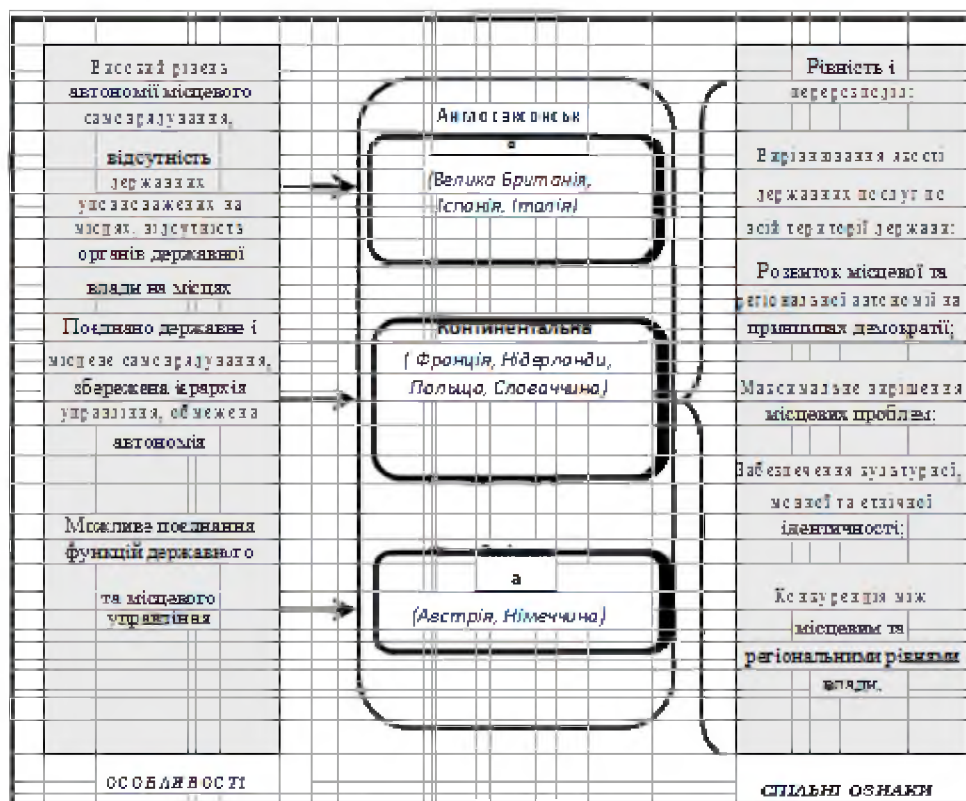
Науковці, зважаючи на обсяги делегованих повноважень та ступінь взаємодії з органами державної влади виділяють два підходи до організації місцевого самоврядування, а саме: автономії та децентралізації. Комбінуючи зазначені підходи можна визначити три моделі організації місцевого самоврядування, зокрема: англосаксонська (Велика Британія, Іспанія, Італія), континентальна (Франція, Польща, Словаччина, Болгарія), змішана (Німеччина, Австрія), котрі є заснованими на різних принципах.

Для англосаксонської моделі характерним є високий рівень місцевого самоврядування та контроль з боку мешканців. При цьому спостерігається повна відсутність органів державної влади на місцях.

Континентальна модель організації самоврядування характеризується поєднанням прямого державного управління та управління на місцях. Водночас автономія місцевих органів є обмеженою, контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування здійснюють спеціально призначені державою уповноважені.

При використанні змішаної моделі організації місцевого самоврядування спостерігається діяльність виборного органу, котрий може водночас бути і органом держадміністрації і муніципальним органом.

Незважаючи на існування якісно різних моделей місцевого самоврядування деякі науковці виділяють низку спільних ознак, котрі суттєво характеризують процес бюджетної європейської децентралізації (рис. 1).



**Рис. 1. Моделі організації місцевого самоврядування у країнах Європи**

У контексті нашого дослідження вважаємо за доцільне більш детально розглянути особливості кожної із зазначених вище моделей організації місцевого самоврядування. Слід зазначити, що у світі функціонує 20 країн з федеральним устроєм, серед яких тільки чотири належать до європейських (Австрія, Бельгія, Німеччина та Росія). В процесі

проведення бюджетної децентралізації у цих країнах використано два принципи, зокрема: принцип участі; принцип автономії.

Так принцип автономії чітко передбачає компетенцію федеральних органів, а все що перебуває за його межами – це компетенція субфедеральних органів. Як правило, до компетенцій федеральних органів належать: міжнародне співробітництво, оборона та митні розрахунки. А принцип участі простіший, зокрема він передбачає участь представників субфедеральних органів у законодавчих та виконавчих органах влади, в разі формування федеральної політики. При цьому бюджетна політика територій формується за принципом субсидіарності, тобто діяльність влади вищого рівня доповнюється діяльністю органів влади нижчого рівня.

Отже, усе вище викладене дозволяє зробити наступні висновки та узагальнення, а саме:

– упродовж останніх 20 років більшість європейських країн провели реформу фінансових відносин і при цьому водночас мали певні проблеми вдосконалення свого адміністративно-територіального устрою. У результаті реформ кожною країною обрано свій тип організації місцевих фінансів, в основі якого були закладені певні принципи (бюджетного федералізму чи/або бюджетного унітаризму);

– на даний момент часу, незважаючи на схожість поглядів європейських держав на інститут місцевого самоврядування, єдиної моделі його побудови в ЄС не існує;

– на сьогоднішній день не існує універсальної моделі бюджетної децентралізації, яка є придатною без змін до застосування в Україні, хоча б в силу того, що в нас одночасно відбуваються: реформа місцевого самоврядування, територіального устрою та державної регіональної політики, в той час як в аналізованих країнах це був послідовний процес. Практика проведення реформ децентралізації – неоднозначна, диференційована, залежить від багатьох чинників: державного устрою країни, особливостей розвитку національної економіки, структури бюджетної системи тощо;

– децентралізація бюджетної системи України, наразі, є незавершеною.

### **Література:**

1. Волохова І.С. Використання міжнародних стандартів організації фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2006. Вип. 23 – С. 62–68.

2. Волохова І.С. До питання про доходи місцевих бюджетів. *Науковий вісник Одеського державного економічного університету*. 2006. № 10(30). С.23–32.

3. Волохова І.С. До питання про ознаки територіальних фінансів. *Стратегічні напрямки соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 18-20 квітня 2013 року)*. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2013. С. 65–67.

**Попков Сергій Артемович**  
ст. гр. ФМНВ-21, ТНЕУ  
*Науковий керівник – д.е.н., професор Чорна Н.П.*

## **ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ ЯК ІНСТРУМЕНТ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ**

В сучасних умовах розвитку країни особливої актуальності набуває питання макроекономічного регулювання. У свою чергу, макроекономічне регулювання в Україні здійснюється безпосередньо через державний бюджет.

Соціально-економічна система країни являє собою складне й динамічне утворення, яке охоплює безліч процесів виробництва, обміну, розподілу, перерозподілу та споживання матеріальних та інших благ. Тому, виникає необхідність досліджень в сферах виробництва, зайнятості, цін та зовнішньоекономічних відносин. В цих процесах між макропоказниками та державним бюджетом існують певні зв'язки, виявлення й аналіз яких необхідний для підвищення рівня якості управління соціально-економічним розвитком країни.

Дослідженню ролі державного бюджету як інструменту макроекономічного регулювання приділялася чимала увага в працях зарубіжних та вітчизняних вчених: Велфе В., Василика О., Гейця В., Єрохіна С., Новака А., Опаріна В., Орловської Н., Юрія С. та багато інших науковців. Але на сьогоднішній день, питання макроекономічного регулювання через бюджет потребує подальшого дослідження.

Бюджет держави завжди був важливим інструментом макроекономічного регулювання, який має вплив на розвиток економіки та соціальної сфери. Зв'язок бюджету з економікою країни носить взаємний характер.

Тобто, не тільки економічний стан країни, через сукупність макроекономічних показників, має вплив на державний бюджет, але і останній, в свою чергу, суттєво впливає на економічний розвиток держави.

Досліджуючи вплив макроекономічних показників на соціально-економічний розвиток, слід зазначити, що вони формуються під впливом